

KAŞKAY TÜRKÇESİNDE SAYI SÖZCÜKLERİ: ŞİRAZ VE ÇEVRESİNDEN ÖRNEKLER

Dilek ERENOĞLU ATAİZİ*

Geliş Tarihi: Mayıs, 2017

Kabul Tarihi: Haziran, 2017

Öz

Sayılar dillerin temel söz varlığıdır. Dilin varlığı, sayı sisteminin varlığı ile ölçülür. Türk sayı sistemleri Göktürkçe kökenlidir. Türkçenin Oğuz coğrafyasında kullanılan sayı kelimeleri de bu temel kaynaktan gelmektedir.

Bir Oğuz kolu olan yarı göçebe Kaşkay Türkleri İran sınırları içinde, çoğunlukla Şiraz ve çevresinde yaşamaktadırlar. İki dilli Kaşkay halkı, sayı kelimelerini kullanmak bakımından diğer Türk şivelerinden ayrılmaz, bununla birlikte Farsçanın etkileri de görmezden gelinecek kadar az değildir.

Bu yazıda Türk Dil Kurumu Projesi olarak hazırlanmış olan Kaşkay Türklerinin Dili adlı çalışmanın derlemelerinden bir kısmına dayanarak Kaşkay Türklerinin dilindeki sayılar incelenecektir.

Anahtar Sözcükler: Sayı, sayı kelimeleri, Kaşkay Türkleri, Kaşkay Türkçesi, İran Türkleri, yarı göçebe.

NUMBER WORDS OF QASHQAI: EXAMPLES FROM SHIRAZ AND ITS SURROUNDINGS

Abstract

Numbers are the basic word entities of the languages. The entity of the language is measured with the number system. Turkish number systems have Gokturkish roots. Number words of Turkish which are used in Oghuz geography also come from this basic source.

Semi-nomadic Qashqai Turks, which is an Oghuz branch, lives within the borders of Iran, mostly in the Shiraz and its surroundings. Qashqai people who are bilingual are not separated from other Turkish dialects in terms of using number words. In addition to this, the influence of Farsi cannot be underestimated.

In this article, numbers in Qashqai language will be analysed by basing the argument to a part of the compiled article on Language of Qashqai Turks which was prepared as a Turkish Language Institution Project.

Keywords: Number, number words, Qashqai Turks, Qashqai Turkish, Iranian Turks, semi-nomadic.

Giriş

Bir toplumun kendi kültür çevresinde yarattığı, yapıp ettiği ne varsa kelimelere yansır. Dile gelen ne varsa toplumun geçtiği, yürüdüğü yoldur, toplumun söz varlığıdır.

* Yrd. Doç. Dr.; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, dilekerenoglu@gmail.com.

Yüzyıllardır dünyanın her yönüne akıl almaz bir şekilde yürüten Türkler, çeşitli coğrafyalarda yerleşmişler ve eski göç dönemlerinden getirdikleri sosyal sistemleri yürürlükte tutmuşlardır. Bununla birlikte eskiden getirdikleri söz varlıklarını, yakınında ya da içinde buldukları dillere rağmen mümkün olduğunca korumuşlardır. Türk lehçelerinin söz varlıkları, birbirinden uzak coğrafyalarda yaşayan Türklerin zamandaki yankıları olmuştur.

Bu lehçelerden biri olan Kaşkay Türkçesi, yarı göçebe Kaşkay Türklerinin dilidir. Bir Oğuz boyu olan Kaşkay Türkleri, XIII. asırda gelip yerleştiği İran ülke sınırları içinde güney ve merkez eyaletlerinde yerleşiklerdir. Osman Karatay, Kaşkay Türklerinin yaşadıkları toprakları, Türklerin ata yurdu olarak belirtmektedir: Kaşkay Türklerinin coğrafyası, Türklerin ata yurdu Güney Azerbaycan tabir edilen coğrafyadır (Karatay, 2012: 20).

Kaşkay Türklerinin yaşadıkları bölge, Kaşkayistan ya da Vilayet-i Kaşkayi adları ile anılmaktadır. Bu bölge şu vilayetleri kapsamaktadır: Şiraz, Firuzabad, İsfahan, Lar, Mervdeşt, Abade, Şehreza (Komşe), Sepidan, Buşehr, Gir, Kazirin (Blaga, 1997: 16). Bununla birlikte Kaşkay Türkleri bugün İran'da yedi eyalette yayılmışlardır. Bu durum, eski dönemlerde İran hükümetinin bazı aileleri sürgüne göndermesi yoluyla bugün ise yerleşik hayata geçen Kaşkay Türklerinin ihtiyaç ve istekleri doğrultusunda gerçekleşmiştir.

Yarı göçebe Kaşkay Türklerinin yaylaları, güneyden Basra Körfezi, doğudan Lar ve Cehrom şehirleri, batıdan Behbahan şehri ve Kohgiluye eyaleti içleri ve kuzeyden Cehrom, Firuzabad, Kazerun şehirlerini ve etrafını kapsamaktadır. Kışlakları ise Fars eyaletinin kuzey kısımlarıdır.

Bugün İran coğrafyası sınırları içinde yaşayan Kaşkay Türklerinin nüfusu yaklaşık beş milyondur.

Oğuz Türkçesi grubuna mensup Kaşkay Türkçesinin söz varlığı iki dilli bir halkın dili olması yönüyle sayı sözcükleri bakımından değerlendirildiğinde, Farsça ile etkileşimi bakımından karakteristik özellikler sergilemektedir.

Anadolu'ya göçleri sırasında İran'la tanışan Türkler, Farsçaya azımsanmayacak ölçüde kelime vermiş ve aynı şekilde de Farsçadan kelime almıştır.¹ Bununla birlikte bugün İran coğrafyasında yerleşik bulunan Türkçe konuşurları her ne kadar dillerini korumuş olsalar da resmî dil olan Farsçadan kelime alış verişi ve bazı yapıların kopyalanması bakımından önemli ölçüde etkilenmektedir.

¹ bk. Gülensoy, T. (2012). Yaşayan Farsça ve Arapçadaki Türkçe Kelimeler Üzerinde Notlar. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2, 127-157.

Bu çalışmada Kaşkay Türkçesi söz varlığındaki sayı sözcükleri değerlendirilmektedir. İnceleme, 2007-2010 yılları arasında İran'da, Şiraz ve çevresindeki yayla ve kışlaklarda yaptığımız derlemelerin 18.000 kelimelik bölümüne dayanılarak yapılmıştır.

Aşağıda, sözü geçen metne dayalı olarak, Kaşkay Türkçesinde kullanılan sayı sözcükleri örnekleri, Türkiye Türkçesine aktarılmış şekilleriyle birlikte verilmiştir. Ayrıca örnekte kullanılan sayı sözcükleri italik yazılmıştır.

Bazı sayı sözcükleri söyleyiş farklılıkları göstermektedir. Bu durum bazı tayfa ve tirelerin farklı söyleyiş özelliklerine sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Her bir söyleyiş türü örneklendirilmiştir. Öncelikle asıl sayı sözcüklerine, daha sonra ara sayı sözcüklerine örnekler verilmiştir.

Örnekler

bir: Burāniñ Türklāri hār birisiniñ özleriniñ *bir* nemene tötemi, ocağ *bir* varlārydı.

(Buranın Türklerinin her birinin, kendilerinin bir şeyi, totemi, bir ocakları vardı.)

yek: Ğazma dāymışdı *yek* dāfā mönfācir olmış.

(Bir kez Kazma deymiş, patlamıştı)

ékki: Bizim *ékki* revayet varımız.

(Bizim iki hikâyemiz var.)

iki: Ya anamiñ āmisi nāvazāndā imiş ké *iki* ildir, ölmüş.

(Ya annenim amcası çalgıcıymış, iki yıl önce ölmüş.)

ikké: Ğaşğayı *ikké*, bir Ğāşğa, bir ay.

(Kaşkay ikidir, biri Kaşka, biri ay.)

ikki: Türki'de ikki estilāh varı.

(Türkçede iki terimi var.)

dö: Tāhran'a getdim sal-é hāftād, ö *dö*.

(Tahran'a gittim, sene yetmiş iki.)

dö: Bād gātdik Döğünbūdān'ā orda cāşnvare-ya hāftād, ö *dö*.

(Sonra gittik Dogünbedan'a, orada yetmiş ikinci yılın töreni vardı.)

iş: Filāni ğin iş ğinnān söra bés ğinnān söra töydür.

(Falan gün üç gün sonra beş gün sonra düğün olacaktır.)

üş: Olmuşdu üş danasını män buldum.

(Olmuştu, üç tanesini ben buldum.)

üç: İkkidir heç vâht üç, ölmaz.

(İkidir, hiçbir zaman üç olmaz.)

üs: Üs miñ temāmı ölüme gäder.

(Üç binin tamamı ölüme gider.)

üş: Sumerilär deyillärmiş “änâ”, biz dä deyirig “ana” ya “üç” onnar deyillärmiş “üş”.

(Sümerler “änâ” diyorlarmış, biz de “ana” diyoruz veya “üç” kelimesine onlar “üş” diyorlarmış.)

dört: Bir möd gälmişdi üş *dört* tälä tāk burdän vurıllardı.

(Bir moda olmuştu, üç dört saç telini burdan kesiyorlardı.)

dörd: *Dörd* dāna östan varları.

(Dört tane vilayetleri var.)

dört: Çadırın da *dört* diräk varıymêş.

(Çadırın da dört direk varmış.)

beş: Başlık toydan *beş* gın altı gın iläri verilir.

(Başlık düğünden beş altı gün önce verilir.)

bêş: Mäsälän filâni gın iş ginnän söra *bêş* ginnän söra töydür

(Mesela falanca gün üş gün sonra beş gün sonra düğündür.)

penc: Gâşgayilärin äsli sal-é sised o neved, o *penc*-e hicri çohteri Türkläri gälir.

(Kaşkayların aslı sene üç yüz doksan beş hicri (şemsi) daha çok Türkler gelir.)

altı: *Altı* yéddi ayda ké gêşlâğdayıg.

(Altı yedi ay kışlaktayız.)

alti: *Altı* ya yarım yeddi gârndir Türki dildän aralanmışäk.

(Altı buçuk yedi asırdır Türkçeden uzaklaşmışız.)

yeddi: *Altı* ya yarım *yeddi* gârndir Türki dildän aralanmışäk.

(Altı buçuk yedi asırdır Türkçeden uzaklaşmışız.)

yeddi: *Yeddi* rāng olur dubağları, atılār gāliniñ başı üstünā.

(Bayrakları yedi renktir, gelinin başına örterler.)

hāp: *Hāp*, iğlim şahlarıñ vereler bācı.

(Her mevsim şahları rüşvet veriyorlar.)

hef: Gāşgayileriñké *hef* rāngdir.

(Kaşkaylarıñki yedi renktir.)

seggiz: Çön biz *seggiz* gārndir hädd-é ägāl alti ya yarım yeddi gārndir Türki dildän aralanmışāk.

(Çünkü biz sekiz asırdır en azından altı buçuk yedi asırdır Türkçeden uzaklaşmışız.)

doğguz: Mān doğguz il debiridim.

(Ben dokuz yıl lise öğretmeniydim.)

dāh: Äğlımız çatmırdi, *dāh* punzāh salımızdaydık.

(Aklımız yetmiyordu on-on beş yaşımızdaydık.)

igirmi: Türki şer bu zemān dēl meselen on il, ottüz il, *igirmi* il, älli il munnān gabağdan dāğir hetta ondan ilāridir.

(Türkçe şiir bu zamanlardan değil. Mesela on yıl, otuz yıl, yirmi yıl, elli yıl önceden de değil hatta ondan da öncelere aittir.)

yirmi: *Yirmi* il bunden gabağ yani yetmiş dehesinden bele, burden bēri çoh ferhengi işler olmuş.

bist: *Bist* tā düvar, yirmi düvar.

(Yirmi koyun, yirmi koyun)

ottiz: Üzde *ottiz* gırh, her kend olā ve her yer olā Türk var.

(Yüzde otuz kırk, her köyde ve her yerde Türk var.)

ottuz: Vāli *ottuz* il munnār saz çalmāmişti.

(Ama bunlar otuz yıl saz çalmamışlardı.)

ottüz: Meselen on il, *ottüz* il, igirmi il, älli il munnān gabağdan dāğir.

(Mesela bundan on yıl, otuz yıl, yirmi yıl, elli yıl önce değil.)

otuz: Moğollâr çoĥ arvad alilärmış, *otuz* arvad âlirmış.

(Moğollar çok eş alırlarmış, otuz eş alırmış.)

ğèrh: Mân ta *ğèrh* il munnân iläriyânçâz Kohkilüye arvadlarınıñ lebaslarını gördüm.

(Ben Kohkiluye vilayetinin kadınlarının otuz yıl önceki kıyafetlerini gördüm.)

ğirh: Úzde ottiz *ğirh*, her kend ólá ve her yer ólá Türk var.

(Yüzde otuz kırk her köyde ve her yerde Türk var.)

ğırh: Bedir Ağa *ğırh* evliynen étirir bura.

(Bedir Ağa kırk aileyle birlikte buraya ulaşır.)

älli: Älli il munnân ğabağdan dâğir hetta ondan iläridir.

(Bundan elli yıl önce değil hatta ondan daha öncedir.)

élli: Munnariñ *élli* näferini öldürdi ké şekest yediler.

(Bunların elli kişisini öldürdü ki yenildiler.)

altmış: Hâr tayfa *altmış* yetmiş tire varı.

(Her tayfanın altmış yetmiş tiresi vardır.)

yetmiş: Yani *yetmiş* dehesinden bele, burden bēri çoĥ ferhengi işler olmuş.

(Yani yetmişli yıllardan bu tarafa birçok kültürel faaliyet gerçekleşmiş.)

yetmiş: Ğaşğayi'dä bağı tayfalar tayi altmış *yetmiş* tirä varıdır.

(Kaşkaylarda da diğer tayfalar gibi altmış yetmiş tire vardır.)

häftâd: . Bäd gätdik Dögünbüdân'a orda cäşnvare-ya häftâd ö dö.

(Sonra gittik Dogunbedan'a orada yetmiş ikinci yılın töreni vardı.)

sâhsan: Firuzabad'a ké gedäyiñz yüzdän *sâhsanı* artög Ğaşğayi'dir.

(Firuzabad'a gidin yüzde seksenden fazlası Kaşkay'dır.)

säksen: Meselen biz deyirik *säksen*, onlar derler häştad.

(Mesela biz seksen deriz onlar heştad derler.)

häştad: Meselen biz deyirik säksen, onlar derler *häştad*.

(Mesela biz seksen deriz onlar heştad derler.)

heştad: Biz deyireg, “säksan” ké Azeriler deyirler “*heştad*”.

(Mesela biz seksen deriz, Azerbaycan Türkleri heştad derler.)

üz: *Üzde* ottiz girh, her kend ólá ve her yer ólá Türk var.

(Yüzde otuz kırk her köyde ve her yerde Türk vardır.)

üz: *Çoh* az, *üz* toydan şayād bir ikisi.

(Çok az, yüz düğünden belki bir ikisi.)

yüz: *Yüz* yaşarlıgda öldü.

(Yüz yaşında öldü)

sised: *Gaşğayiləriñ* asli sal-é *sised* o neved, o penc-e hicri çohteri Türkləri gälir.

(Kaşkayların aslı sene üç yüz doksan beş hicride (şemsi) daha çok Türkler gelir.)

punsäd: *Çätir* ké vurirdik mäsälän ké *punsäd* tomän, beş yüz tümän mäsälän hezar tomän.

(Saçı keserdik mesela beş yüz tümen, bin tümen (alırdık)

hezar: *Çätir* ké vurirdik mäsälän ké *punsäd* tomän, beş yüz tümän mäsälän *hezar* tomän.

(Saçı keserdik mesela beş yüz tümen, bin tümen (alırdık))

Ara sayı sözcüklerinin kullanımına örnekler:

Medel Han on *üç* il Tehran’a teóbid imiş.

(Medel Han on üç yıl Tahran’da sürgünde imiş.)

Üz, *üç* *üz* *yirmi dörd* *ilindä* mütevällid olmışam.

(Yüz, üç yüz yirmi dört yılında doğmuşum.)

Áltı *üz* evliniñ, bütün Türkiyye, Ösmäni, dörd *üz* ällisi onlârınan geder

(Altı yüz evin hepsi Türkiye’ye, Osmanlı ülkesine, dört yüz ellisi onlarla birlikte gider.)

Otüz, *altı*, *otüz* *yéddi* var.

(Otuz altı, otuz yedi vardır.)

Áltı *üz* evliymişler.

(Altı yüz ev imişler.)

Miñ *üç* *üz* *girh* *säkkiz* *ilindä* yaz Fervärdin ayında kös ayında dünya gälmişam

(Bin üç yüz kırk sekiz (hicri şemsi) yılında yazın Mart-Nisan ayında göç zamanında doğdum.)

Ottüz dokküz yaşımdadır.

(Otuz dokuz yaşımdayım.)

Radölf deyir *ön dörd* ğarn bundân ğabāh Ğaşğayi adı tarihdâ varımış

(Radlof, bundan on dört asır önce Kaşkayı adı tarihte varmış der.)

Otüz, altî, otüz yéddi var.

(Otuz altı otuz yedi var.)

Otüz beş il mundân ileri toy etmiş.

(Bundan otuz beş yıl önce evlenmiş.)

Miñ üç iz ğırh säkkiz ilindâ yaz Fervârdin ayında kös ayında dünya gâlmışâm.

(Bin üç yüz kırk sekiz (hicri şemsi) yılında yazın Mart-Nisan ayında göç zamanında doğdum.)

Mân *âltmış säkkiz* il bu nâvar-è şēr, o musığıyi mân düzeldim

(Ben altmış sekiz yıl bu şiir ve müzik kasetini yaptım.)

Ké mân Tâhran'a getdim *sal-é häftad, ö dö*.

(Ki ben Tahran'a yetmiş iki (1372 Hicri Şemsi) yılında gittim.)

Der mân *üz säğsen miñ* Ğaşğayi gonağıyâm.

(Ben yüz seksen bin Kaşkay'ın misafiriyim der.)

Ğaşğayiläriñ äsli *sal-é sised, o neved, o penc*-e hicri çohteri Türkläri gälir.

(Kaşkayların aslı sene üç yüz doksan beş hicride daha çok Türkler gelir.)

Yéddi iz il munnân ğabāh Ğaşayilär elä yavaş yavaş kóp olmuşlar.

(Bundan yedi yüz yıl önce Kaşkaylar yavaş yavaş böyle toplanmışlar.)

Mäsälän Sâfâr-name-yé Zell-é Soltan'da deyir: “Mân mehmân-é *säd, o häştad hezer* hanevar-é Ğaşğayi hästâm.”

(Mesela Zillü'l-Sultan Sefernamesi adlı eserinde der: “Ben yüz seksen bin Kaşkay ailesinin misafiriyim.”)

Derleme metninden yola çıkarak aşağıdaki tablo oluşturulmuştur. Tabloda Kaşkay Türkçesine ait örneklerin Eski Türkçeden bugüne gelişimini göstermek üzere Eski Türkçe şekilleri gösterilmiştir. Bununla birlikte kullanım sıklığı bakımından Türkçe ve Farsça kökenli her bir sayı sözcüğünün metinde kaç kez kullanıldığı da belirtilmiştir.

Tablo 1. Sayı Sözcükleri

Sayı Sözcükleri					
Türkiye Türkçesi	Eski Türkçe ²	Kaşkay Türkçesi	Kullanım Sayısı	Farsça	Kullanım Sayısı
bir	bir	bir	184	yek	1
iki	iki äki	ékki	1	dö	1
		iki	6		
		ikké	1	dö	1
		ikki	29		
üç	üç	ış	1		
		üş	2		
		üç	13		
		üş	6		
		üş	6		
dört	tört	dört	1		
		dörd	9		
		dört	5		
beş	biş baş	beş	24	penc	1
		béş	5		
altı	altı	altı	4		
		alti	1		
		âlti	1		
yedi	yiti	yeddi	4	hâp	2
		yédđi	11	hef	1
sekiz	säkiz	seggiz	2		
dokuz	toğuz	doğğuz	1		
on	on			däh	1
yirmi	ygrmi yigrmi	igirmi	2	bist	1
		yirmi	11		
otuz	otuz	ottiz	1		

² bk. Gabain, A. (1988). *Eski Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1988. s. 74.

		ottuz	1		
		otuz	1		
kırk	kırk	ğèrh	4		
		ğırh	1		
		ğırh	1		
elli	ilig älig élig	älli	5		
		élli	1		
altmış	altmış	altmış	3		
yetmiş	yitmiş	yetmiş	2	häftad	1
		yetmiş	2	häftâd	1
seksen	säkiz on	sägßen	1	häftad	2
		sähsan	1	häftad	2
		säksen	2	heftad	1
yüz	yüz	üz	2		
		üz	14		
		yüz	6		
üç yüz	üç yüz			sised	1
beş yüz	biş yüz			punsäd	1
bin	biñ biñ miñ			hezar	1

Kaşkay Türkçesi konusunda yapılmış çok az sayıdaki araştırmalardan biri olan Muhittin Çelik'in, doktora tezi için 1980'li yıllarda yaptığı derlemelerden alınan örnekler, yukarıdaki örneklerle birbirine yakındır:

Miñirdi atımı *ottus* kilomit giderdi. (Çelik, 1988: 188).

(Atına binerdi otuz kilometre giderdi.)

İkki elden hamle edeller (Çelik, 1988: 224).

(İki taraftan hamle yaparlar.)

Men sene *iyirmi* tümen verirēm. (Çelik, 1988: 224).

(Ben sana yirmi tümen veririm.) (Çelik, 1988: 230).

O *üş* neferi de azād edeller zındannan.

(O üç kişiyi de zindandan azad ederler)

Ki tamam men özzım *onn, altı* yaşındaydım (Çelik, 1988: 235).

(Ben kendim on altı yaşındaydım)

Bu araştırmalardan Éva Ágnes Csató'ya ait iki çalışmadaki sayı sözcükleri örnekleri bugün kullanılanlarla benzerlik göstermektedir.

Csató'nun, "Gunnar Jarring's Kashkay Materials" adlı makalesinde daha çok belirsizlik sıfatı "bir" örneğine rastlanmıştır. Bu örnekler, Jarring'in 1940'lı yıllarda Behmenbegi'den derlenmiş metinlere dayanmaktadır.

Mullah Nasreddin *bir* gün geddi bazara.

(Nasrettin Hoca bir gün pazara gitti.) (Csató, 2006: 214).

Csató'nun "On Copying in Kashkay" adlı makalesinde de benzer örnekler verilmiştir.

Her tayfada *bir* now dil vardır (Csató, 2005: 272).

(Her tayfada farklı bir dil vardır.)

Bir tayfa deyir dügi (Csató, 2005: 272).

(Bir tayfa dügi der.)

Éva Á. Csató, yüzyıllardır süregelen yoğun ilişkiler yoluyla Türkçe ve Farsçanın karıştığını ve sonuçta çok sayıda önemli tipik özelliği paylaştıklarını, özellikle Kaşkay Türkçesinin Farsçadan yüksek düzeyde kod kopyaları içerdiğini belirtmektedir. Söz varlığına ait Farsçadan alınıp Türkçe öğelerle yer değiştiren bu özelliğin Kaşkay Türkçesine has bir durum olduğunu ifade etmektedir (Csató, 2005: 271).

Gerçekten de özellikle adlar konusunda birbirine geçmiş kodlamalar azımsanmayacak ölçüdedir. Bununla birlikte sayı sözcükleri bu durumdan pek etkilenmemiştir.

İran'da yerleşik bulunan Türkler, konuşma dillerinde çoğunlukla Farsça sayıları kullanmayı tercih etmektedirler. Eğitim dilleri Farsça olduğundan matematiği ve sayıları bu dille öğrenen Türkler gerektiği zaman Türkçe sayıları kullanmaktadırlar. Saha çalışmalarımız sırasında Türkiye'den olduğumuzu bilmelerinden dolayı kaynak kişilerin özellikle sayıları Türkçe şekilleriyle kullanmada daha özenli davrandıklarını gözledik. Bu sebeple aslında günlük dilde daha çok kullandıkları Farsça sayı sözcükleri, yukarıdaki tabloda daha az kullanılmış gibi görülmektedir.

Sonuç olarak, Kaşkay Türklerinin sayı sözcüklerini, Türkçe şekillerini hafızalarında korumak kaydıyla gerekli gördüklerinde kullandıkları, bununla birlikte eğitim ve iki dillilik temeline dayalı olarak daha çok Farsça şekillerini kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir.

Türkçenin eski devirlerinden gelen sayı sözcüklerinin birkaç küçük ses değişmesi ile bugün Kaşkay Türkçesinde kullanılmaya devam etmesi, sayı sözcüklerinin temel sözcük dağarcığının parçası olarak kolay kolay kopyalanamadığını göstermektedir. Bununla birlikte eğitim dillerinin Farsça olması, her ne kadar evlerinde Kaşkay Türkçesi konuşuluyor da olsa günlük konuşma dilindeki sayı sözcüklerinin çoğunlukla Farsça olmasına sebep olmaktadır.

Çeviri Yazı İşaretleri

Ä ä	: /a/ ile /e/ arası, düz, geniş, yarı art orta damak ünlüsü
Á á	: /a/ ile /ı/ arası düz, art, yarı geniş ünlü
Å å	: /a/ ile /o/ arası art, geniş, yarı düz ünlü
È è	: /e/ ile /ı/ arası, yarı ön, yarı geniş ünlü
É é	: /e/ ile /i/ arası düz, ön, yarı geniş ünlü
Ê ê	: /e/ ile /ö/ arası geniş, ön, yarı yuvarlak ünlü
Í í	: /i/ ile /ı/ arası düz, dar, yarı art ünlü
Ó ó	: /o/ ile /ö/ arası yuvarlak, geniş, yarı art ünlü
Õ õ	: /o/ ile /u/ arası yuvarlak, art, yarı geniş ünlü
Ö ö	: /ö/ ile /ü/ arası ön, yuvarlak ünlü
Ú ú	: /u/ ile /ı/ arası art, yarı yuvarlak ünlü
Û û	: /ü/ ile /i/ arası ön, yarı yuvarlak ünlü
Ū ū	: /u/ ile /ü/ arası yuvarlak, dar, yarı art ünlü
Ġ ġ	: Patlayıcı, ötümlü art damak ünsüzü
H h	: Sızıcı, ötümlü, hırıltılı, art damak ünsüzü
Ḳ ḳ	: Art veya yarı art ünlülerle hece kuran, patlayıcı, ötümsüz, art damak ünsüzü
Ñ ñ	: Art ve ön ünlülerle hece kuran akıcı, patlayıcı, ötümlü, genizsi /n/ ünsüzü
P p	: /b/ ile /p/ arası patlayıcı, yarı ötümlü dudak ünsüzü
Š š	: /ş/ ile /ç/ arası, yarı patlayıcı, yarı ötümlü diş eti ünsüzür
Ŝ ŝ	: /ş/ ile /j/ arası sızıcı, yarı ötümlü diş eti ünsüzü
Š š	: /s/ ile /z/ arası sızıcı, yarı ötümlü diş ünsüzü
T t	: /t/ ile /d/ arası patlayıcı, yarı ötümlü diş ünsüzü
^	: Ünlü üzerinde inceltme işareti
-	: Ünlü üzerinde uzunluk işareti
˘	: İki biçim birimi altında ulama işareti

- ó : Hemze, ayın işareti
 ° : Ünsüz üzerinde baskısızlık, söylenmeyen ünsüz işareti

Kaynaklar

- BACANLI, E. (2012). Geçmişten Günümüze Türkçenin Sayıları ve Sayı Sistemi. *Bilim ve Teknik*, 76-78.
- BLAGA, R. (1997). *İran Halkları El Kitabı*. İstanbul: Yeni Zamanlar Dağıtım.
- CAFEROĞLU, A. (1966). İran Türkleri. *Türk Kültürü Dergisi*, 50, 125-133.
- CSATÓ, É. Á. (2005). On Copying in Kashkay, In: Csató, Éva Á. & Isaksson, Bo & Jahani, Carina (eds) Linguistic Convergence and Areal Diffusion: Case from Iranian. *Semitic and Turkic*, 271-283.
- CSATÓ, É. Á. (2006). Gunnar Jarring's Kashkay Materials. *Turkologica -Turkic-Iranian Contact Areas*, 62, 209-226.
- ÇELİK, M. (1988). *Kaşkay Türkçesi (Giriş-İnceleme-Metinler-Sözlük)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇELİK, Ü. (1994). Türkmencede Sayılar. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 11(2), 117-124.
- GABAİN, A. (1988). *Eski Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- GÖKDAĞ, B. A. (2007). İran'daki Türk Ağızlarının Sınıflandırılması. *Türk Yurdu*, 27, 244, 55-62.
- GÜLENSOY, T. (2012). Yaşayan Farsça ve Arapçadaki Türkçe Kelimeler Üzerinde Notlar. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2, 127-157.
- HAZAR, M. ve ŞENGÖNÜL, M. (2012). Türk Kültüründe Sıfırdan Dokuza Kadar Sayı Adları ve Matematik Değerleri. *Bal-Tam Türklük Bilgisi*, Eylül, 141-158.
- JOHANSON, L. (2007). *Türkçe Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KARAAĞAÇ, G. (2008). *Türkçe Verintiler Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KARATAY, O. (2012). *İran ile Turan*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- KAYMAZ, Z. (1991). Eski Anadolu Türkçesinde Sayı Adları ve Kullanılışları. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 9-17.
- KAYMAZ, Z. (2002). Türklerde Sayı Sistemleri. *Türkler*, 3, 419-426.
- SCHİMMELE, A. (1998). *Sayıların Gizemi*. İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- ŞAHİN, E. (2013). Tarihî ve Çağdaş Türk Yazı Dillerinde Üleştirme Sayıları. *Dil Araştırmaları*, 12, 97-116.